

Från *Arbetarmakt* 2009-09-22

Jens-Hugo Nyberg

Proletären – när Stalins version ska fram

Den 23 augusti 1939 slöt Stalin en icke-angreppspakt med Hitler. Naturligtvis gjorde inte Stalin detta för att han var nazist, men det var ett mycket tydligt exempel på den byråkratiska, alltigenom antirevolutionära politik som fördes från Moskva. I flera år hade Stalins internationella politik i första hand gått ut på att bilda allianser med imperialistiska stormakter – på bekostnad av de servila ”kommunistiska” partierna.

1935 hade Sovjetunionen ingått en pakt med kolonialmakten Frankrike, där det imperialistiska Frankrikes rätt till försvar erkändes. Även under Sovjet-rysslands första år, när Lenin ännu levde, hade uppgörelser med imperialistiska makter ibland gjorts – bland annat ett handelsavtal med Storbritannien 1921. I detta förband sig den revolutionära regeringen att avstå från att underminera Storbritanniens kontroll över sina kolonier, mot att den brittiska regeringen avstod från att stödja kontrarevolutionärer i Ryssland.

På den tiden innebar detta dock inte att bolsjevikerna var beredda att förhandla bort världsrevolutionen. Kommunistiska Internationalen och de olika kommunistpartierna fortsatte oförtrutet sitt revolutionära arbete. När den brittiska regeringen protesterade förklarade bolsjevikerna: nej, nej, sovjetregeringen bryter inte avtalet – men vi kan inte kontrollera de lokala kommunisternas aktiviteter. Naturligtvis insåg britterna att bolsjevikerna i Moskva understödde sina kamrater i andra länder, liksom britterna själva manövrerade bäst de kunde runt alla sina avtal med andra länder – i intressen som var helt motsatta världsrevolutionen. Detta skapade givetvis konflikter med Hans majestäts regering, men bolsjevikerna var fast beslutna att kombinera livsviktig handel för återuppbyggandet efter det blodiga inbördeskriget med sitt arbete för världsrevolutionen.

På 1930-talet, med Stalin vid makten, var situationen en annan. All opposition och allt självständigt tänkande hade rensats bort, inte bara från det sovjetiska, utan från alla kommunistpartier. När Stalin nu slöt en pakt, som den med Frankrike 1935, var det slut med kommunistpartiernas revolutionära politik. Det franska partiet gick snällt i Kremles ledband och erkände det imperialistiska Frankrikes rätt till försvar – de gick till och med så långt som att lägga ner alla försök att skapa uppror i Frankrikes kolonier.

Stalin försökte med enorm och kväljande eftergiftspolitik bygga en stabil allians med de främsta kolonialmakterna, där var och en hade sina intressesfärer. Under spanska inbördeskriget 1936–39 gick han så långt som till att stödja att med vapenmakt krossa arbetarrevolutionen i den republikanska enighetens namn, allt som en del i sin uppvaktning av de västliga stormakterna. Dessa visade sig dock inte så lojala och användbara som Stalin hade tänkt sig. Deras långtgående flathet gentemot Nazitysklands expansion visade sig inte minst i uppdelningen av Tjeckoslovakien 1938, och Stalin ville mest av allt undvika att hamna i krig.

Det logiska, enligt Stalin, blev i detta läge att bilda en ny pakt, men nu med den tyska imperialismen – under ledning av Hitler. Med denna pakt i ryggen kunde Hitler tryggt anfälla Polen, utan att bekymra sig för att hotas österifrån.

Proletären – när Stalins version ska fram

”Kommunistiska” partiets tidning, *Proletären*, går 9/9 [2009], nästan precis 70 år efter händelserna, till storms mot alla som vågar påstå att Stalin och Hitler delade upp Polen mellan sig. Det de hade var en non-aggressionspakt! påpekar stalinismens fanbärare indignerat. Visserligen, erkänner artikeln i förbifarten, innebar pakten att de delade upp Polen i

intressesfärer, men den skyndar sig att tillägga att intressesfärer inte är samma sak som uppdelning!

Synd att artikelskrivaren inte dröjde lite vid detta faktum. Det skulle kunna vara intressant att läsa om vilken funktion *Proletären* anser att dessa intressesfärer hade, om det nu verkligen inte handlade om en uppdelning. Vidare kunde det vara kul att få höra lite mer om hur de ser på kronologin i händelseförloppet. En dryg vecka efter pakten med Stalin vällde Hitlers arméer in i Polen. Vill *Proletären* måne få oss att tro att detta var en slump?

Istället för att reda ut detta, frågar artikeln istället: varför gick sovjetiska trupper in i östra Polen först 17 september, alltså 16 dagar senare än Nazitysklands angrepp, om det nu var frågan om en uppdelning? KP är ju vana vid att se saker ur Stalins perspektiv, så vad sägs om följande svar: det kanske var lite enklare att ta sin del av bytet när Wehrmacht redan hade krossat huvuddelen av den polska armén? Med tanke på att Stalin hade låtit avrätta en stor del av Röda arméns officerare, inklusive de flesta av de mest begåvade, och den sovjetiska krigsmakten som en följd av detta var i mycket dåligt skick, är det ju förståeligt om Stalin ville ha så lite motstånd som möjligt.

Men nej, hävdar *Proletären*, Röda armén gick bara in i Polen för att hindra att de tyska arméerna skulle nå fram till den sovjetiska gränsen. För att sammanfatta Proletärens logik: intressesfärerna som Hitler och Stalin hade delat upp Polen i innebar på intet sätt en delning, men trots detta respekterade Hitler den sovjetiska intressesfären i väntan på att de sovjetiska trupperna skulle komma och hindra de tyska trupperna från att tränga fram och ockupera hela Polen. Det är som vi ser inte alltid lätt att hänga med i svängarna när Stalins manövrer ska försvaras.

Resultatet av Hitlers och Stalins icke-angreppspakt blev, förutom att Hitler tyckte sig ha fått klartecken att ytterligare utvidga sitt välde, att hela den ”kommunistiska” rörelsen tvingades lägga om sin politik helt. Före pakten hade de febrilt försökt bygga antifascistiska allianser med alla ”demokrater” – vilket innebar att de måste begränsa sig till en liberal politik. Efter pakten lade de ner det mesta av sitt antifascistiska arbete och all kritik mot Hitler för att helt koncentrera sina angrepp till den franska och brittiska imperialismen. Hur Stalin än vände sig blev det aldrig någon revolutionär politik av det – vilket förstås inte är så förvånande med tanke på att han lät avrätta de flesta av de bolsjeviker som lett partiet under revolutionen och inbördeskriget. Och pakten med Hitler skyddade som vi vet inte Sovjetunionen från krig. Hitler använde de nära två år som pakten varade mycket mer effektivt än Stalin gjorde. 1939 var Nazityskland inte redo att anfälla Sovjetunionen – 22 juni 1941 var de det.

Budskapet i Proletärens artikel är det vanliga: ingen ska komma här och kritisera vår förebild Stalin! Unken historierevisionism är rubriken på artikeln. På sitt sätt ganska träffande – men kanske inte på det sätt som Proletären hade tänkt sig.

Från www.arbetarmakt.com

Mer om Molotov-Rippentrop-pakten och dess konsekvenser:

William L. Shirer: [Sovjetunionen, Tyskland och Andra världskrigets inledning](#)

Anders Hagström: [Molotov-Ribbentrop-pakten](#)

Milton Alvin: [Kan Stalins pakt med Hitler försvaras?](#)

[Clarté och Molotov-Ribbentrop-pakten](#)

[Svenska kommunister om Andra världskriget 1939-41](#) Andra världskriget i backspegeln
[En gammal stalinist och Andra världskriget](#) Intervju med Nils Holmberg, samt kommentarer